USNESENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU (EU) 2023/1966

ze dne 10. května 2023

obsahující připomínky, které jsou nedílnou součástí rozhodnutí o udělení absolutoria za plnění rozpočtu společného podniku pro výzkum ATM jednotného evropského nebe 3 (do 30. listopadu 2021: společný podnik SESAR) na rozpočtový rok 2021

EVROPSKÝ PARLAMENT,

— s ohledem na své rozhodnutí o udělení absolutoria za plnění rozpočtu společného podniku pro výzkum ATM jednotného evropského nebe 3 na rozpočtový rok 2021,

— s ohledem na článek 100 a přílohu V jednacího řádu,

— s ohledem na stanovisko Výboru pro dopravu a cestovní ruch,

— s ohledem na zprávu Výboru pro rozpočtovou kontrolu (A9-0118/2023),

A. vzhledem k tomu, že společný podnik pro výzkum ATM jednotného evropského nebe (SESAR) byl založen v únoru 2007 jako součást sedmého rámcového programu pro výzkum (7. RP) na období osmi let (SESAR 1); vzhledem k tomu, že v červnu 2014 změnila Rada původní zakládací nařízení a prodloužila dobu fungování společného podniku v rámci programu Horizont 2020 na dobu do 31. prosince 2024 (SESAR);

B. vzhledem k tomu, že v listopadu 2021 přijala Rada jednotný základní akt, kterým v rámci programu Horizont Evropa na období končící dnem 31. prosince 2031 zřídila společný podnik SESAR 3, který nahradil SESAR ([1]);

C. vzhledem k tomu, že společný podnik pro výzkum ATM jednotného evropského nebe 3 je partnerstvím veřejného a soukromého sektoru pro rozvoj modernizovaného uspořádání letového provozu v Evropě; vzhledem k tomu, že zakládajícími členy jsou Evropská unie, zastoupená Komisí, Evropská organizace pro bezpečnost letového provozu (Eurocontrol) a více než 50 organizací zastupujících celý hodnotový řetězec letectví od letišť, uživatelů vzdušného prostoru všech kategorií, přes poskytovatele letových navigačních služeb až po dálkově řídící piloty a služby;

D. vzhledem k tomu, že finanční příspěvek Unie pro společný podnik pro výzkum ATM jednotného evropského nebe 3, včetně prostředků EHP, na pokrytí administrativních a provozních nákladů činí až 600 milionů EUR, včetně částky až do výše 30 milionů EUR na administrativní náklady; vzhledem k tomu, že soukromí členové společného podniku pro výzkum ATM jednotného evropského nebe 3 poskytnou – nebo zajistí, aby jejich členské či přidružené subjekty poskytly – v průběhu deseti let celkový příspěvek ve výši nejméně 500 milionů EUR, včetně částky až do výše 25 milionů EUR na administrativní náklady;

E. vzhledem k tomu, že organizace Eurocontrol má v průběhu deseti let poskytnout celkový příspěvek ve výši až 500 milionů EUR, včetně částky až do výše 25 milionů EUR na administrativní náklady; vzhledem k tomu, že tento příspěvek se skládá rovněž z věcných příspěvků na další činnosti;

F. vzhledem k tomu, že všechny orgány a instituce Unie musí dodržovat finanční nařízení a vysoké standardy řízení;

G. vzhledem k tomu, že jedním z nejdůležitějších cílů společného podniku je podpora rychlého přechodu na ekologičtější letectví v souladu se Zelenou dohodou pro Evropu;

Obecně

1. poukazuje na to, že společný podnik pro výzkum ATM jednotného evropského nebe 3 jako tripartitní společný podnik provádí – kromě rozpočtu Unie a příspěvků členů ze soukromého sektoru – příspěvky od organizace EUROCONTROL ve výši přibližně 500 milionů EUR na činnosti programu Horizont Evropa a že vzhledem k tomu, že Komise ve svém modelu produktivity příspěvky organizace EUROCONTROL nezohlednila, nelze výsledný nižší poměr produktivity společného podniku přímo srovnávat s poměrem ostatních společných podniků;

([1]) Nařízení Rady (EU) 2021/2085 ze dne 19. listopadu 2021, kterým se zřizují společné podniky v rámci programu Horizont Evropa a zrušují nařízení (ES) č. 219/2007, (EU) č. 557/2014, (EU) č. 558/2014, (EU) č. 559/2014, (EU) č. 560/2014, (EU) č. 561/2014 a (EU) č. 642/2014 (Úř. věst. L 427, 30.11.2021, s. 17).

2. vyjadřuje politování nad tím, že společný podnik (jako ostatní) uvedl, že po interním plánování rozpočtu a zdrojů nebylo jeho vedení zapojeno do vyjednávání mezi mateřským generálním ředitelstvím a GŘ BUDG; dále vyjadřuje politování nad tím, že společný podnik nebyl podle svého vlastního prohlášení dostatečně informován o modelu produktivity Komise, který se používá k určení lidských zdrojů pro provádění programů v novém VFR, a o základu pro omezení počtu zaměstnanců, a to navzdory zvýšenému rozpočtu, který měl být plněn;

3. oceňuje hladký přechod na nový právní subjekt, kterým je společný podnik SESAR 3, a konstatuje, že společný podnik vyvinul několik průřezových koordinačních mechanismů, které umožnily transparentní a strukturovanou spolupráci a zakládaly se na individuálních odborných znalostech každého člena organizace, a že byla zejména v únoru 2021 zřízena koordinační skupina pro transformaci;

4. uznává, že v programu Horizont Evropa jsou pro společný podnik stanoveny ambiciózní cíle, kterých lze dosáhnout pouze tehdy, budou-li navržena a provedena účinná řešení, která se zaměří na nedostatky systémů interní kontroly a připraví na budoucí výzvy vyplývající z vyšší odpovědnosti, např. v oblasti řízení a plánování lidských zdrojů; v této souvislosti poukazuje na to, že zejména složité a náročné výpočty a požadavky na podávání zpráv představují značné riziko chybovosti, a vyzývá proto, aby byly prozkoumány možnosti jejich zjednodušení, kdykoli to bude možné a slučitelné se stávajícím právním rámcem;

5. zdůrazňuje důležitost společného podniku pro dokončení digitálního evropského nebe; zdůrazňuje, že návrhy evropských partnerství v rámci společného podniku SESAR a Nástroje pro propojení Evropy na období 2021–2027 mají zásadní význam pro budoucnost digitalizovaného a ekologického letectví a že je nutné jim poskytnout odpovídající financování;

6. zdůrazňuje význam jednotného evropského nebe 2+ a vyzývá k jeho včasnému přijetí a provádění; zdůrazňuje, že využívání družicových systémů pro navigaci, komunikaci a sledování a úplné zavedení výzkumu uspořádání letového provozu jednotného evropského nebe (SESAR) přispěje k dokončení jednotného evropského digitálního nebe;

7. připomíná strategickou úlohu společného podniku, pokud jde o dekarbonizaci odvětví letectví, neboť řada jeho projektů se zaměřuje na využívání digitálních technologií s cílem podpořit přechod na ekologičtější odvětví letectví;

8. vítá veškeré činnosti v oblasti výzkumu a inovací, označované jako „program Digitální evropské nebe“, které bude v letech 2021 až 2031 provádět společný podnik SESAR 3 a jež jsou organizovány v rámci portfolia inovací SESAR; vítá i další priority stanovené pro společný podnik SESAR 3, jako jsou: využití synergií s dalšími evropskými partnerstvími a s vnitrostátními nebo regionálními programy modernizace ATM; zajištění zapojení institucionálních a průmyslových zúčastněných stran; zajištění spolupráce se třetími zeměmi a mezinárodními organizacemi; podpora činností a výsledků společného podniku SESAR 3 prostřednictvím komunikačních iniciativ;

9. konstatuje, že společné podniky nemají harmonizovanou definici „administrativních nákladů“, ačkoli je tento termín základem pro výpočet finančních příspěvků členů a předpokladem pro získání srovnatelných údajů; požaduje proto vydání společných pokynů pro všechny společné podniky, aby bylo možné přistupovat ke klasifikaci některých výdajových kategorií administrativních nákladů harmonizovaným způsobem, například v případě výdajů na konzultace, studie, analýzy, hodnocení a technickou pomoc;

10. souhlasí s připomínkou Účetního dvora, že jelikož jsou společné podniky nezávislé a odpovědné za provádění svých pracovních programů, mohly být lépe začleněny do procesu plánování lidských zdrojů ve VFR na období 2021–2027;

Rozpočtové a finanční řízení

11. vítá skutečnost, že Účetní dvůr dospěl ve své zprávě o ověření roční účetní závěrky společného podniku (dále jen „zpráva Účetního dvora“) k závěru, že roční účetní závěrka za rok 2021 poskytuje ve všech významných ohledech věrný obraz finanční situace společného podniku ke dni 31. prosince 2021, výsledků jeho činnosti, jeho peněžních toků a změn čistých aktiv za daný rok v souladu s jeho finančním nařízením a s účetními pravidly, která přijal účetní Komise, a že uskutečněné operace, na nichž se účetní závěrka zakládá, jsou ve všech významných ohledech legální a správné;

12. konstatuje, že v roce 2021 činil celkový dostupný rozpočet (včetně opětovně zapsaných nevyužitých prostředků z předchozích let, účelově vázaných příjmů a prostředků přerozdělených do dalšího roku) 34,8 milionu EUR (163,2 milionu EUR v roce 2020) v prostředcích na závazky a 69,9 milionu (EUR 179,2 milionu EUR v roce 2020) v prostředcích na platby;

13. konstatuje, že pokud jde o současnou úroveň povinností týkajících se činností členů společného podniku, na konci roku 2021 se společný podnik plně zavázal k tomu, že poskytne 555,8 milionu EUR z maximálního příspěvku Unie na podepsané grantové dohody a zakázky v rámci programu Horizont 2020, z čehož přibližně 92,5 milionu EUR (tj. 16,6 %) zbývá vyplatit v nadcházejících letech na projekty a zakázky, které nebyly dosud dokončeny; dále konstatuje, že členové ze soukromého sektoru se právně zavázali k tomu, že poskytnou celé věcné příspěvky ve výši 280 milionů EUR, stanovené v dohodě o odvětvovém členství, a organizace Eurocontrol se zavázala k tomu, že poskytne příspěvky ve výši 433,4 milionu EUR, tj. 91 % cílové hodnoty operačních příspěvků ve výši 475 milionů EUR vymezených ve dvoustranné dohodě;

14. vyzdvihuje skutečnost, že míra plnění rozpočtu společného podniku na platby na rok 2021, který byl k dispozici pro projekty programu Horizont 2020, činila 93 % a že společný podnik neměl na rok 2021 téměř žádné operační prostředky na závazky, neboť svou poslední výzvu k předkládání návrhů dokončil do konce roku 2020;

15. uznává přetrvávající dopady krize způsobené onemocněním COVID-19 na toto odvětví; konstatuje, že společný podnik provedl řadu opatření, včetně případného prodloužení doby trvání grantů, aby mohly být v rámci projektů dokončeny ověřovací činnosti a dosaženy technické výsledky v souladu s harmonogramem evropského hlavního plánu uspořádání letového provozu (ATM); konstatuje, že členové a partneři společného podniku dokázali prostřednictvím procesu šíření portfolia inovací SESAR prosazovat nové technologie a postupy v souladu s harmonogramem stanoveným v evropském hlavním plánu uspořádání letového provozu, který představuje evropský plán pro digitální transformaci uspořádání letového provozu;

16. konstatuje, že plnění rozpočtu v roce 2021 vedlo ke schodku ve výši 17,55 milionu EUR (skládajícího se ze schodku ve výši 292 513 EUR v případě programu SESAR 1 po konečném vrácení přebytečných finančních příspěvků z tohoto programu a ze schodku ve výši 17,26 milionu EUR v případě programu SESAR 2020) a že zbývající kumulovaný přebytek činí 592 241 EUR;

Výkonnost

17. vítá skutečnost, že společný podnik splnil v roce 2021 všechny své klíčové politické a provozní cíle uvedené v jednotném programovém dokumentu na období 2021–2023;

18. oceňuje, že společný podnik zavedl v souvislosti s krizí způsobenou onemocněním COVID-19 a jejím finančním dopadem na členy společného podniku řadu rozpočtových opatření, jejichž cílem je poskytnout členům a odvětví letectví okamžitou podporu peněžních toků;

19. oceňuje uspořádání prvního ročníku Dnů inovací SESAR a všechny projekty věnované mladým vědcům;

20. vítá skutečnost, že společný podnik v roce 2021 nadále řídil a monitoroval 71 projektů ve svých třech oblastech výzkumu (předběžný výzkum, průmyslový výzkum a validace a velmi rozsáhlé demonstrační projekty), přičemž měl 300 různých příjemců, z nichž téměř 20 % tvořily malé a střední podniky, 17 % vysokoškolské organizace nebo univerzity a 9 % výzkumné organizace, a doporučuje přijmout opatření ke zvýšení počtu malých a středních podniků v celkovém počtu projektů řízených společným podnikem;

Zadávání veřejných zakázek a zaměstnanci

21. konstatuje, že jelikož se společný podnik zaměřuje na proces transformace, omezil svůj maximální počet zadávacích řízení a zabýval se deseti zadávacími řízeními, včetně šesti zakázek velmi nízké hodnoty; dále konstatuje, že společný podnik podepsal šest interinstitucionálních rámcových smluv o poskytování služeb, dvě přímé smlouvy o poskytování služeb, osm zvláštních smluv provádějících rámcové smlouvy společného podniku / interinstitucionální dohody a jednu cenu;

22. konstatuje, že společný podnik podepsal devadesát dodatků k veřejným zakázkám, jednotlivým veřejným zakázkám, memorandům o porozumění a dohodám o úrovni služeb, zejména v důsledku přechodu na SESAR 3;

23. vítá skutečnost, že všechny postupy byly provedeny v souladu s finančními pravidly společného podniku SESAR s cílem zajistit dodržování transparentnosti, spravedlivou hospodářskou soutěž mezi dodavateli a co nejúčinnější využívání finančních prostředků společného podniku;

24. vyzdvihuje skutečnost, že v roce 2021 přijal společný podnik elektronické zadávací řízení a elektronické podávání nabídek a že za účelem řízení a zajištění včasného provádění činností v oblasti zadávání veřejných zakázek na podporu svých cílů používal společný podnik SESAR i nadále nástroj pro plánování opatření v oblasti veřejných zakázek k zaznamenávání všech činností v oblasti zadávání zakázek / smluvních činností; dále konstatuje, že tento spis je každý týden aktualizován v koordinaci s provozními navrhovateli a podnikovým řídicím týmem;

25. konstatuje, že plán pracovních míst na rok 2021, který společný podnik schválil, povoluje 38 dočasných nebo smluvních zaměstnanců a dva vyslané národní odborníky, jak je stanoveno v ročním souhrnném rozpočtu Evropské unie pro Evropskou komisi;

26. na základě výroční zprávy o činnosti za rok 2021 konstatuje, že pokud jde o vyvážené zastoupení žen a mužů, nebylo ve srovnání s předchozím rokem dosaženo žádného významného zvýšení účasti žen ani vyššího zastoupení žen ve funkci koordinátorů projektů v rámci programu Horizont 2020, v poradních skupinách, odborných skupinách, hodnoticích panelech ani mezi samostatnými odborníky atd.; s politováním konstatuje, že podíl žen účastnících se projektů programu Horizont 2020 se v roce 2021 ve srovnání s předchozím rokem ve skutečnosti snížil z 30 % na 29 %; s politováním konstatuje, že podle výroční zprávy společného podniku za rok 2021 je důrazně zapotřebí zlepšit genderovou vyváženost ve správní radě (1 žena, 27 mužů); je těmito čísly zklamán a vyzývá k většímu úsilí o dosažení vyváženého zastoupení žen a mužů;

27. se znepokojením konstatuje, že v období 2018–2021 zůstala průměrná roční míra dočasných zaměstnanců ve všech společných podnicích vysoká a činila přibližně 11 % statutárních zaměstnanců; připomíná, že vysoký počet smluvních zaměstnanců obvykle výrazně zvyšuje fluktuaci zaměstnanců společného podniku a dále destabilizuje personální situaci; zdůrazňuje navíc, že využívání dočasných zaměstnanců by mělo zůstat dočasným řešením, neboť by mohlo negativně ovlivnit celkovou výkonnost společného podniku, např. pokud jde o uchovávání klíčových kompetencí, nejasnou dělbu odpovědnosti, možné soudní spory a nižší efektivitu zaměstnanců;

28. konstatuje, že v roce 2021 pokračovala v prostorách společného podniku SESAR v Bruselu práce na řadě iniciativ s cílem zachovat produktivitu, bezpečnost a efektivnost pracovního prostředí a zařízení, jež mají k dispozici jeho zaměstnanci;

29. poukazuje na skutečnost, že prioritou společného podniku SESAR bylo i v roce 2021 účinné přidělování personálních zdrojů a že se zaměřoval na profesní a kariérní rozvoj svých zaměstnanců i na zajištění toho, aby byly přidělené personální zdroje využívány co nejhospodárnějším, nejefektivnějším a nejúčinnějším způsobem;

30. konstatuje, že v roce 2021 provedl společný podnik své hodnocení v souladu se svými prováděcími pravidly a byl schopen provést změny v pracovním zařazení, v důsledku čehož bylo přeřazeno osm dočasných zaměstnanců;

31. konstatuje, že společné podniky od roku 2016 neodvádějí do důchodového systému Unie příspěvky zaměstnavatelů na zaměstnance, jež by odpovídaly poměru jejich příjmů nedotovaných z Unie k jejich celkovým příjmům, neboť Komise tyto výdaje v rozpočtu společných podniků nezohlednila ani o tyto platby formálně nepožádala; vyzývá Komisi, aby podnikla kroky, které by podobným problémům v budoucnu předešly;

Vnitřní kontrola

32. bere na vědomí, že pokud jde o platby prováděné v rámci programu Horizont 2020, je za audity *ex post* odpovědný společný auditní útvar GŘ RTD Komise, a konstatuje, že na základě výsledků auditů *ex post*, které byly k dispozici na konci roku 2021, vykázal společný podnik u projektů programu Horizont 2020 reprezentativní míru chyb ve výši 0,7 % (3,46 % v roce 2020) a míru zbytkových chyb ve výši 0,6 % (1 % v roce 2020) (zúčtování a konečné platby); na základě legislativního finančního výkazu, který je přiložen k návrhu Komise týkajícímu se programu Horizont 2020, konstatuje, že konečným cílem je dosáhnout při uzavření programů (po zohlednění finančního dopadu všech auditů, nápravných opatření a zpětného získání prostředků) míry zbytkových chyb, která se bude co nejvíce blížit 2 %;

33. uznává, že snížení míry chyb v roce 2021 by mohlo být mimo jiné způsobeno lepšími znalostmi příjemců o pravidlech způsobilosti a inherentní křivkou učení, jakož i výsledky komunikačních kampaní, cílených webinářů a školení zaměřených zejména na nově příchozí a malé a střední podniky; zdůrazňuje, že k mírám chyb by se mělo přistupovat obezřetně, neboť se mohou změnit, jakmile budou k dispozici další údaje z výsledků auditů;

34. konstatuje, že Účetní dvůr s cílem posoudit kontroly operačních plateb ve společném podniku prověřil na úrovni konečných příjemců náhodně vybraný vzorek plateb z programu Horizont 2020 provedených v roce 2021, aby potvrdil míry chyb stanovené na základě auditů *ex post*; konstatuje, že Účetní dvůr v jednom případě nalezl a vyčíslil chybu, která spočívala v tom, že příjemce vykázal přímé náklady na zaměstnance, které měl vykázat jako náklady na subdodávky; konstatuje však, že jelikož grantová dohoda takové výdaje příjemce nepředpokládala, byly takto vzniklé náklady nezpůsobilé;

35. zdůrazňuje, že zjištění Účetního dvora potvrdilo přetrvávající systémové chyby u vykázaných nákladů na zaměstnance i skutečnost, že k chybám jsou ve srovnání s ostatními příjemci náchylnější zejména malé a střední podniky a noví příjemci; poukazuje na to, že tyto chyby jsou od roku 2017 rovněž pravidelně hlášeny i v předchozích výročních zprávách Účetního dvora; zdůrazňuje proto, že předpokladem pro stabilizaci chybovosti pod úroveň významnosti je zjednodušení pravidel programu Horizont 2020 pro vykazování nákladů na zaměstnance a širší využívání zjednodušeného vykazování nákladů; zdůrazňuje, že společný podnik by měl posílit své systémy vnitřní kontroly s cílem řešit vyšší riziko týkající se malých a středních podniků a nových příjemců a důrazně nabádat určité kategorie příjemců, které jsou náchylnější k chybám, jako jsou malé a střední podniky a noví příjemci, k používání nástroje Personnel Costs Wizard; oceňuje, že v roce 2022 začaly všechny společné podniky provádět opatření ke snížení míry chyb v souladu s opatřeními navrženými Účetním dvorem, včetně prozkoumání možnosti používání zjednodušených forem nákladů, jako jsou jednotkové náklady, jednorázové částky a paušální sazby;

36. na základě výroční zprávy o činnosti konstatuje, že společný podnik splnil všechny své cíle týkající se účinného finančního, správního a podnikového řízení v této oblasti, jak je stanoveno v jednotném programovém dokumentu na období 2021–2023; konstatuje, že to zahrnuje sledování efektivnosti a účinnosti činností společného podniku v oblasti auditu projektů, sledování efektivnosti a účinnosti podnikových a řídicích činností společného podniku a sledování registru výjimek a případů nesouladu (cíl je do 1 %);

37. konstatuje, že společný podnik zaznamenal jeden případ nesouladu v důsledku toho, že nebyl aktivován záruční fond programu Horizont 2020 nebo vydán inkasní příkaz v důsledku úpadku příjemce (projekt H2020 763702 (PercEvite)), a jednu výjimku související s prodloužením doby trvání smlouvy upravující monitorování a údržbu poplašného systému v prostorách společného podniku (CTR SJU/LC/327-CTR);

Střet zájmů, předcházení podvodům a jejich odhalování

38. zdůrazňuje, že výkonnému řediteli byla v prvním čtvrtletí roku 2022 předložena zpráva o uplatňování opatření v boji proti podvodům za rok 2021, která obsahuje přehled činností v oblasti boje proti podvodům, jež společný podnik v roce 2021 vykonal, a že tato zpráva zejména popisuje zvláštní školení organizovaná ve 4. čtvrtletí roku 2021 v oblasti etiky a boje proti podvodům, která se týkala definic podvodů, varovných signálů, oznamování závažných nesrovnalostí, střetů zájmů, vnějších činností, darů a výhod, databáze systému včasného odhalování rizik a vylučování hospodářských subjektů, dvojího financování a plagiátorství;

39. dále konstatuje, že pokud jde o střety zájmů, přijala správní rada společného podniku SESAR 3 v prosinci 2021 nová pravidla týkající se důvěrnosti, prevence a zabránění střetům zájmů společného podniku a jejich řešení, která nahrazují předchozí soubor pravidel platných od roku 2008, a že kromě toho byl v prosinci 2021 rovněž přijat kodex chování pro správní radu;

Interní audit

40. konstatuje, že v průběhu roku 2021 provedl Útvar interního auditu (IAS) ve společném podniku audit řízení lidských zdrojů a etiky; konstatuje, že tato práce proběhla na dálku a závěrečná zpráva byla vydána dne 9. listopadu 2021;

41. konstatuje, že auditoři dospěli k závěru, že řídicí a kontrolní systémy společného podniku pro řízení lidských zdrojů a podporu etického prostředí jsou celkově vhodně koncipovány, efektivní a účelně prováděny a podporují společný podnik při dosahování jeho obchodních cílů;

42. konstatuje však, že ačkoli audit nevedl ke zjištění žádných kritických nebo velmi důležitých problémů, odhalil IAS několik nedostatků a vyjádřil názor, že v některých oblastech, jako je řízení pracovní zátěže, náborový proces a roční prohlášení o zájmech, stanovení individuálních cílů a komunikace o lidských zdrojích, existuje prostor pro další zlepšení;

43. vítá skutečnost, že za účelem řešení doporučení Účetního dvora a souvisejících rizik vypracoval společný podnik SESAR podrobný akční plán; dále vítá skutečnost, že IAS potvrdil vhodnost tohoto podrobného akčního plánu a že společný podnik očekává provedení všech opatření do konce roku 2022.